

Educația Națională

Redacția și Administrația:
Bulev. Dr. V. Babeș 11
Telefon: 2-90

Director:
Mihail Popescu
Profesor, Chimist-Expert

Abonamentul 40 lei pe an
Un număr 3 lei

CUPRINSUL:

Trei biruințe ale Mântuitorului lui Isus Hristos	<i>Dr. Ștefan Cioroianu</i>
Asociația pentru protecția naturii din Banat	<i>Dr. Ștefan Mateescu</i>
Icoana	<i>Volbură Polană Năstureș</i>
Institutul antirabic Prof. Dr. V. Babeș din Timișoara	<i>Dr. Ion Teleguș</i>
Ripensia din trecut Banatul de azi	<i>Inginer A. Cucu</i>
In atenția pomicultorilor	<i>Prof. Octavian Pop</i>
Informațiuni	

Trei biruințe ale Mântuitorului Isus Hristos

de Dr. ȘTEFAN CIOROIANU
Protopop

I. FLORIILE.

„ȘI MULȚIMEA MARE FOARTE și-au așternut vestmintele lor pe cale, alții tăiau ramuri din arbori și le așterneau pe cale. Iar mulțimea care mergea înainte și care urma, striga zicând: Osana Fiul lui David, binecuvântat este cel ce vine în numele Domnului! Osana întru cei de sus“.

Acest pasagiu din sfânta evanghelie care a eternizat intrarea strălucită a Domnului Isus Hristos în Ierusalim chiar în pragul patimilor sale, pentru adevărații creștini este o oază în deșertul plin de suferințe și prigoniri pe care l'a parcurs, iar pentru creștinii, cari nu mai practică credința lor un prilej de mare mirare.

Cum a fost cu puțință ca înainte cu câteva zile de răstignire Isus Hristos să fie sărbătorit cu atâta inimă și cu atâta fast?

Ce mirare, dacă a fost natural să se întâmple așa și nu altcum. Inima mulțimei care trei ani de zile a fost sedusă și gătită odată și odată a rupt zăgăzurile impuse, și s'a arătat recunoscătoare către luminătorul și binefăcătorul ei Hristos. Cu câtă perseverență și cu câtă măiestrie a fost țesută opera de ură, de egoism și de ignoranță a fariseilor, cărturarilor și cea a altor dușmani ai lui Hristos și care s'a prăbușit cu mare sgomot în ziua Floriilor. Aceasta zi era o indicație pentru cele ce aveau să se întâmple în viitor CÂND INVINGE-

REA DE AZI S'A PREFĂCUT ÎN INVINGERE DEFINITIVĂ ȘI VECINICĂ. Dar binele care emană de la Dzeu trebuie să învingă răul pentru că puterea lui este nemăsurată și nu are hotar. Iată tâlcul sărbătorii creștinești: Floriile.

Hristos cel sărbătorit în ziua Floriilor, a doua zi este luat la o goană îngrozitoare cum nu a mai văzut lumea, dar calea lui indiferent de ce fac oamenii azi și mâine, fiindcă este îndreptată spre ceruri, duce la triumf vecinic.

Lumina și întunerecul, dulceața și amărăciunea, căderea și înălțarea cari își amestecă cursurile în viața noastră, dacă stăruim pe calea binelui se vor desface definitiv într'o bună zi, având alături de noi pe cel mai puternic și credincios tovarăș, care este Domnul nostru Isus Hristos.

II. VINEREA PATIMILOR.

În aparență, al nostru Isus Hristos din ziua Floriilor merge spre treptată înfrângere care pare că în Vinerea Patimilor își ajunge culmea. În realitate însă deodată cu înmulțirea suferințelor, Fiul lui D-zeu, urcă tot mai sus treptele biruinței. Prigonitorii lui, dacă până aici, uzau de marile tradiții ale neamului lor, ca să-l combată pe profetul cu înțelepciune ne-mai auzită și cu putere ne-mai văzută, acum decad total și recurg la cele mai nedrepte mijloace. Iuda este cumpărat cu 30 de arginți ca să trădeze, Domnul Pilat guvernatorul Iudeii este terorizat cu intenția de denunț la Cezarul din Roma. Mulțimea schimbăcioasă este atârțată cu sărăcia și cu umiliția lui Hristos, care nu poate fi Mesia care trebuia după visurile seculare să intre în Ierusalim ca un împărat puternic și să zdrobească pe Romanii stăpânitori. Să trăiască deci Varava!

Supremul for național religios sinhedriul care a fost trei ani de zile martor al învățăturilor și minunilor lui Hristos, acum neagă totul, de parcă acuzatul ar fi un proaspăt necunoscut. Sentința de moarte este dată nu după o judecată chibzuită, ci cu cea mai mare siluire a conștiințelor și pe baza de mărturii mincinoase. Osânditul răspunde numai atât: „ACEASTA ESTE OARA VOASTRĂ ȘI STĂPÂNIREA INTUNERECULUI“ demascând răutatea crucificațiilor pentru toate veacurile cu cuvintele pur nobile: „DOAMNE, IARTĂ-I CĂ NU ȘTIU CE FAC“.

Vinerea Patimilor, când biserica noastră prin sfintele slujbe aduce așa de aproape de noi pe Hristos cu ranele lui adânci pentru sfânta dreptate nu este o serbătoare numai a acelor oameni credincioși cari îmbrățișează și sărută sf. cruce ca pe un liman de scăpare și odihnă ci o serbătoare a tuturor, o serbătoare universală, fiindcă crucea cu Hristos răstignit pe ea vestește lumii marele și indelibilul adevăr, că atât armonia fizică cât și cea psihică, puțin incomensurabile pe cari oamenii, întovărășiți chiar cu diavoli, nu le pot restitui. Să nu ne mai mirăm deci că crucea sfânta stă înfiptă la margine de sat, în mijloc de ogoare, în vârfuri de munte, în cimitire, în coroane împărătești și între hotare de neamuri fiindcă ea pretutindenea vestește atotputernicia și vrerea cerurilor. Au fost și sunt tendințe de a smulge crucile de a le sfărâma și a le șterge de pe fața pământului pentru simbolicitatea lor grandioasă, dar zădarnică este orice încercare, fiindcă și azi tot atât de puțin vor reuși oamenii să facă crucea de ocară cât de puțin au reușit să facă lucrul acesta cei adunați înainte cu 1935 ani pe muntele Golgotei.

III. HRISTOS A INVIAT.

„Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din mormânturi viață dându-le“ Iată un adevăr vestit de sfânta biserică creștină, cu care nu se poate compara în urmări adânci și vivificatoare nici unul dintre adevărurile „științifice“ cu cari s'a mândrit lumea de demult, dar mai ales lumea modernă de azi.

Tot ce au produs aleșii omenirii au satisfăcut numai în parte setea de viață a noastră, care nu vrea să fie legată de un anumit timp și loc, pe când adevărul Invierii lui Hristos a confirmat dorința profund omenească de a trăi în veci.

Doar vedem cu ochii, cum tot ce trăiește pe pământ moare, dar se continuă în semințele rămase în urmă și atunci sufletul omenesc să fie singura realitate, care să pălăie un timp oarecare și apoi să se stingă definitiv? Cei mai mari protestatori contra acestei afirmațiuni sunt însăși sufletele noastre, cari cer cu o putere elementară viață vecinică.

Dacă nu am găsi altundeva o dovada satisfăcătoare despre Invierea lui Hristos din morți, o găsim în noi înșine, fiindcă nici un alt adevăr nu este atât de liniștitor și dătător de viață, ca tocmai adevărul învierii din morți. Precum ochiul dacă a intrat în el un obiect strein lăcrămează și nu are pace până ce nu'l elimină așa și sufletul nostru dacă adevărul învierii ar fi ceva strein de el, nu l'ar suferi, ar fi neliniștit și ar căuta sa se scape de el, nu din contra să-l primească așa cum îl privește de fapt cu bucurie.

Celor ce au scrupule în privința istoricității Invierii Domnului le amintim faptul incontestabil, că tot ce are omenirea azi ca „știință“ vine dela cei vechi. Fără munca lor amănunțită de cernere și de judecată a dovezilor azi toată cultura modernă ar fi lipsită de

fundament. Să fim deci liniștiți, că dacă adevărul Invierii Domnului din moarte nu ar fi un adevăr istoric vechii noștrii înaintași de mult l'ar fi măturat din calea noastră și el nu ar fi ajuns să ardă ca o uriașe columnă de lumină peste veacuri.

Un neadevăr poate trăi o sută, două sute de veacuri, în fața spiritului critic de întotdeauna al oamenilor, dar nu ar fi putut trăi aproape două milenii.

Curățând astfel calea de îndoeli cari nu se pot sprijini pe nici un argument valabil să purcedem cu inimi curate la sărbătoarea Invierii Domnului, care ne garantează și supremul dor al nostru, învierea din morți. Să prăznuim și noi cu bucurie BIRUINȚA FAPTICĂ a lui Isus Hristos cel înviat din morți și să urmăm din tot sufletul învierea inimii bisericești: „Ceriurile cum se cade veselesc-se și pământul bucură-se și să serbeze lumea cea văzută toată și cea nevăzută, că a înviat Hristos veselia cea vecinică“.

Să ne bucurăm de praznicul Invierii Domnului în convingerea profundă și nealterabilă, că viața noastră omenească este tot atât de esențial legată de crezul în Invierea Domnului, precum legată este viața ramurilor și a frunzelor de rădăcinile înfipte în pământ de unde privesc puterea de viață.

Noi Românii nu ne-am îndoit și nu ne vom putea îndoii niciodată de biruința lui Hristos, fiindcă la Inviere am fost prezenți printr'un strămoș al nostru, sutașul roman care a zis: „ADEVĂRAT FIU AL LUI D-ZEU A FOST ACESTA“.

DIN BIRUINȚA LUI HRISTOS ASUPRA ACESTEI LUMI AM DOBÂNDIT ȘI NOI BIRUINȚA NEAMULUI ȘI A BISERICII NOASTRE ASUPRA CHINUITORILOR NOȘTRI. ȘI CÂND FIECARE ROMÂN creștin ortodox TOARCE FIRUL UNUI VIITOR STRĂLUCIT AL NEAMULUI tot din mărirea Inviere a lui Hristos își scoate credința și nădejdea neînșelătoare în ajungerea scopului măreț.

Noi Românii am fost și rămânem copii sfintei evanghelii care ne spune ce semne s'au arătat celor ce negau biruința lui Hristos:

„ȘI IATĂ CATAPETEAZMA TEMPLULUI S'AU RUPT ÎN DOUĂ DE SUS PÂNĂ JOS ȘI PĂMÂNTUL S'AU CUTREMURAT ȘI PETRELE S'AU DESPICAT ȘI MORMINTELE S'AU DESCHIS“.

Și noi aproape în cele două milenii de viață am văzut că popoarele cari au ignorat biruința lui Hristos CATAPETEAZMA BISERICII LI S'AU RUPT ÎN DOUĂ ȘI ÎN VIAȚA LOR SUFLETEASCĂ ȘI PĂMÂNTUL S'AU CUTREMURAT ȘI PIETRILE S'AU DESPICAT SUB URMELE LOR ȘI APOI ȘI MORMINTELE LOR S'AU DESCHIS ÎN SEMN DE GROAZĂ.

De aceea azi când toată lumea prăznuiește preamărirea biruință a lui Isus Hristos, Invierea lui din mormânt zicem ca la noi acasă iubii cetitori HRISTOS A INVIAT! și fiți totdeauna fericiți în mărturisirea acestui adevăr.

Asociația pentru protecția naturii din Banat

de Dr. ST. MATEESCU
Prof. Șc. Politehnică

(Urmare)

II. SCOPUL ASOCIAȚIUNII PENTRU PROTECȚIA NATURII ÎN BANAT.

În primul rând scopul asociațiunii noastre va fi să cunoaștem precis felul, locul și întinderea ce au diferitele aspecte caracteristice ale naturii din Banat. Pentru aceasta este necesar ca o comisiune de specialiști să le studieze și să le facă cunoscut asociațiunii, care le va recomanda Comisiunii Centrale pentru protecția Monumentelor Naturii, singura cu puteri legale de a decide dacă este cazul să se aplice această denumire.

Munca ce o va depune comisiunea de specialiști va fi utilă pentru întreaga noastră asociațiune.

Rezultatul cercetărilor sale științifice se va face cunoscut asociațiunii prin comunicări ce vor avea darul să ne familiarizeze pe toți cu problemele științifice și practice în strânsă legătură cu Monumentele Naturii. Mai departe aceste rezultate — poate prelucrate — se vor răspândi pe tot cuprinsul Banatului, pentru ca toată lumea Banatului să cunoască frumoasele și rarele comori, cu care ne-a dăruit natura și alături de noi să învețe a le prețui.

2. Odată cunoscute Monumentele Naturii din Banat, urmează rolul mare, fundamental și principal al asociațiunii: de a proteja aceste comori. Și aici vom observa că asociațiunea va avea un scop imediat practic și legal: acela ca prin mijloace adecvate să pună la adăpost de orice fel de distrugere, ori dispariție Monumentele Naturii; și un scop mai depărtat: acela ca prin o conlucrare strânsă cu colegii noștri naturaliști agronomi, silvicultori, medici veterinari și umani, ingineri, etc., să ajutăm la opera vastă de înobilare a naturii, ce ne înconjoară.

a) Scopul imediat de protecție a Monumentelor Naturii din Banat se va atinge de asociațiune prin o muncă asiduă, după un plan bine conceput, cu mijloacele materiale de care va dispune. În plus legea de protecție a Monumentelor Naturii ne dă posibilitatea de a avea la trebuință concursul organelor statului.

Întreagă activitatea asociațiunii în această direcțiune va fi dirijată conform cu legea amintită și cu statutele asociațiunii.

b) Pentru atingerea scopului mai îndepărtat de înobilare a Naturii, problema comportă două aspecte principale: una este de protecție în contra dușmanilor, alta de înobilare propriu zisă și de punere în valoare a comorilor naturii.

Când spunem protecție înseamnă acțiune de apărare și păstrare a unui bun contra unor dușmani.

Care sunt dușmanii comorilor noastre naturale?

Cred că sunt pe calea cea bună când impart acești dușmani în două categorii principale: Dușmani naturali propriu zisi în care intră paraziții plantelor și animale-

lor, din economia umană și forțele naturii; a doua categorie o constituie omul.

Pentru distrugerea paraziților la plante și animale, știința ne-a pus la dispoziție în ultimul timp mijloace multiple, nebanuite până mai ieri. Ele sunt însă costisitoare, iar pentru a fi aplicate pe o scară mare cer muncă, pricepere și organizare. Aplicarea lor nu se poate face cu folos decât de specialiști organizați, sau sub directivele lor.

Asociațiunea noastră își va face un titlu de onoare în a contribui pe toate căile ce-i stau deschise, să constate și să informeze forurile competente despre existența acestor paraziți, inițiind chiar lupta contra lor.

Câteva exemple din cele multe în această ordine de ideile prezintă: invaziunea Lichenilor în pădurile de Brazi (Conifere) și de pomi fructiferi ai livezilor; invaziunea tot mai accentuată a insectelor în pomicultură, horticultură și păduri ca și a ciupercilor la vița de vie și cereale; Viermii paraziți și Insectele la animalele de cultură. Totul constituind adevărate pericole de degenerare și apoi de distrugere sigură a formelor de viață amintită și utilă nouă.

Forțele naturii pot produce și ele distrugerii uneori supărătoare în aspectele morfologice, pitorești și în mărturiile geologice sau cuiburile fosilifere. Aici amintim înghețul și desghețul și mai ales torenții sau ogașele. Contra acestor factori noi nu putem lupta, dar îi putem îmblânzi, atenua, corecta. Barajul torenților, regularizarea apelor curgătoare sunt printre mijloacele asociațiunii noastre. Dar prin această asociație s'ar face poate mai ușor cunoscută existența acestor distrugerii și interesul forurile competente și populația locală.

Din timpuri vechi și până astăzi unul din dușmanii, care au contribuit la distrugerea multor specii de animale și plante și mai ales la defrișarea irațională și dezastroasă a pădurilor a fost și este Omul. Desigur acțiunea lui de distrugere a pornit uneori din dreptul de apărare: cazul ursului, lupului, porcului mistreț, alte ori din nevoia de hrană, (vânatul) sau din aceea de a-și dura o viață mai bună, mai civilizată. Alteori ea a pornit din pură plăcere a sportului de a vâna orice, sau din goana după o îmbogățire repede, nemiloasă și mai ales dușmănoasă față de natura și omul din ținuturile noastre. Cele dintâi sunt de înțeles și scuzabile — omul trebuie să trăiască cel puțin cu un minimum de existență; cele din urmă sunt criminale contra naturii și neamului românesc.

Pentru a preîntâmpina, a înlătura și stârpi distrugerile făcute de om, mijloacele noastre vor fi de natura raporturilor omenești și le vom grupa în două categorii:

1. Pentru distrugerile făcute din nevoia de viață imediată a omului (hrană, adăpost, apărare) asociațiunea noastră va depune toate eforturile pentru ridicarea stării culturale și materiale a sateanului nostru, luminându-l și făcându-l apt să-și găsească mijloacele de traiu într-o exploatare rațională, protejind comorile naturii. Iar pentru acele fiare sălbatice care îi atacă avutul și

viața și care sunt specii rare, să găsim noi mijlocul de a le cantona în parcuri de conservare.

Tot printr'o propagandă culturală intensă și persuasivă vom proceda în cazul defrișărilor inconștiente de pădure, când focul este pus spre a crea pășune pentru vite. Pentru că este aici una din tragediile cele mai dureroase ale vieții sătenilor noștri de munte și ale neamului nostru întreg!

2. Pentru distrugerile făcute din snobismul vânătorului a orice fel de animale, cași pentru distrugerile organizate cu drum de fer etc., în masivele păduroase, fără observarea strictă a legii codului silvic, cunoașterea precisă a cazurilor și prezentarea lor imediată în fața forurilor competente, iar la nevoie și în fața justiției, este o datorie civică și națională de prim și elementar ordin, pe când tăcerea noastră o complicitate la crima în contra comorilor naturei și contra neamului românesc.

Un alt scop al asociațiunii noastre este acțiunea de inobiliare și punere în valoare a aspectelor naturale caracteristice Banatului. În parte inobilarea este posibilă chiar prin acțiunea dusă în contra dușmanilor, ce atacă natura, deci prin acțiunea de protecție descrisă mai sus. Distrugând paraziții plantelor și animalelor, împiedică defrișarea pădurilor și vânatul formelor rare, sau obținând cantonarea altora în parcuri naturale, etc., formele acestea vor avea o durată mai lungă, iar viața lor se va desvolta în condițiuni optime. Deci se va obține o inobilare a tuturor acestor aspecte naturale. Dar nu este totul, Datoria noastră, cred, că se poate extinde și asupra plantelor și animalelor de cultură, a căror varietăți trebuiesc inobilate și adaptate condițiilor noastre climatice. Pentru aceasta vom proceda la o propagandă intensă, ce va avea de scop cultivarea și inobilarea săteanului nostru, ca prin el să inobilăm și plantele și animalele lui de cultură. Aceasta însă nu este posibil, decât printr'o acțiune de colaborare intensă cu colegii noștri specialiști în agronomie, silvicultură și veterinărie.

Asociația noastră va trebui să câștige toată încrederea și tot concursul acestor factori de progrese economice.

Punerea în valoare a locurilor pitorești cu caracter recreativ pentru sporturi, excursii, odihnă reconfortantă, etc., va fi posibilă prin lucrările adecuate, pe care vom urmări să se execute cu concursul colegilor noștri ingineri tehnicieni.

În rezumat, Asociațiunea pentru protecția Naturii în Banat se va caracteriza printr'o intensă propagandă culturală la orașe și sate, care va avea de scop să se obțină o conștiință mai înaltă despre natura, ce ne înconjoară, pe care să o protejăm, să o inobilăm și să o valorificăm în interesul ridicării condițiilor de trai a populațiilor noastre, care sunt: viața sufletească și intelectuală înaltă, sănătatea trupezască și morală și bunul trai, bazat pe munca onestă și disciplinată.

Icoana

*Icoana Maicii Domnului ne-a dat-o
Bunicul după tată — s'o avem
Nădejde de 'mplinire așteptată
Atoate câte 'n viață nu putem
Să împlinim după voința noastră.*

*Și arătând-o, tata a luat-o
Cu inima în piept ingenunchiată,
Cu sufletul suit în zarea-albastră.*

*De-atunci icoana stă la noi în casă.
Ajutătoare sfântă tuturor;
Umbrită de perdeaua de mătasă,
Tămăduște ranele ce dor.*

*În colțul d'nspre răsărit viază
De-asupra patimilor pământești;
Trimite darnic prea curată rază
De mântuire, vieții omenești.*

*Îl văd pe tata prins în umilință,
Rob al credinței, mare prin credință,
Smerindu-se cu fruntea la pământ.
Și cum rostește rugăciunea 'n taină
Stăruitor cuvânt după cuvânt,
Înalță ochii câte-odată sus
Să vadă-a cerului albastră haină
Înveșmântând icoana în fîntă;
Și repetând cuvântul ce l-a spus,
Trăește tata lumea de mister
Alătura cu îngerii în cer.*

VOLBURĂ POIANĂ NĂSTURĂȘ.

Institutul antirabic Prof. Dr. V. Babeș din Timișoara Istoricul înființării sale și de ce nu se termină?

De Dr. ION TELEGUȚ
Șeful Laboratorului de igienă.

Necesitatea înființării unui Institut antirabic (Pasteur) în Timișoara a fost demult resimțită de toate organele sanitare din Banat, deoarece din datele statistice oficiale rezultă, că cele mai multe mușcături de câini și alte animale turbate (pisici, lupi vulpi, bovine etc.) obvin în Banat și județele învecinate, iar mușcații din părțile noastre trebuie să călătorească la Cluj, București sau chiar spre alte institute Pasteur din străinătate (Budapesta, Viena etc.) întâmplându-se adeseori, ca din cauza greutăților de comunicație sau din cauza distanței prea mari (Orșova, Buziaș, Bozovici, Oravița etc.), să ajungă mușcații prea târziu la tratament, mai ales în cazuri de mușcături grave la față, când din nefericire nu se mai poate împedeca eruperea turbării (cazul doctorului Fometescu din Oravița).

Având un Institut antirabic în Timișoara, s'ar cruța cheltuelile mari de transport cu mușcații, cari se suportă de către comune, iar mușcații din comunele apropiate de Timișoara ar putea urma tratamentul în mod ambulatoric, fără a fi siliți să-și părăsească familiile și ocupațiile, mai ales în sezonul de vară, când e mai mult de lucru la câmp și când de regulă obvin cele mai numeroase mușcături de animale turbate.

Ceiace a contribuit la accelerarea lucrărilor preparative a fost faptul, că prin August 1926 s'a lăsat știre, că și Aradul se ocupă cu ideea înființării unui atare Institut și era o chestiune de prestigiu și de ambiție locală, să nu ne lăsăm întrecuți de orașul vecin.

La 11 Septembrie 1926 am prezentat raport scris cu propuneri concrete atât Direcțiunii Regiunii X Sanitare cât și Primăriei Municipiului Timișoara și Prefecturii Județului Timiș-Torontal. Acest raport, dezbătut cu multă competență și însuflețire în consiliul de igienă al Municipiului Timișoara și al județului Timiș-Torontal, a fost pe urmă adoptat în întregime de către delegația permanentă a orașului Timișoara în ședința din 17 Decembrie 1926 cu Deciziunea Nr. I. 17491 și tot atunci s'a adus hotărârea înființării Institutului și de către Prefectura jud. Timiș-Torontal.

La serbarea organizată în 6 Dec. 1926 de Asociația generală a Medicilor din Țară, filiala Timișoara, pentru comemorarea defunctului Prof. Dr. Victor Babeș, mi-am încheiat discursul comemorativ, rostit la cercul militar civil, în fața unui public numeros și select cu cuvintele: „*Banatul numai atunci își va arăta recunoștința față de memoria marelui său fiu, dacă va înființa un Institut, care să-i eternizeze numele*”.

Ideia a fost la repezeală îmbrățișată cu căldură de toți Domnii medici și parlamentari din Banat, dar cu deosebire s'a însuflețit pentru cauză fostul prefect Dr. Anton Bogdan și D-l șef primar de pe atunci, Dr. Ioan Doboșan cari și în prezent poartă un viu interes față de Institut.

S'a făcut apel și la consiliile de igienă ale jud. Arad, Caraș, Severin și Bihor, cari și-au însușit ideea și au sprijinit-o în mod eficace în fața autorităților administrative din partea locului. Concomitent s'a pornit o vie propagandă atât prin presă cât și prin diverse întruniri.

Primăria Municipiului Timișoara a cedat pentru Institutul antirabic în mod gratuit intravilanul dintre Inspectoratul de Jandarmi și Laboratorul de igienă, din Timișoara III, Bul. Eroilor dela Tisa, botezat mai târziu B-dul Dr. Victor Babeș.

Din încredințarea delegației permanente D-l Ing. arch. Adrian Suci, în colaborare cu Dr. I. Teleguț a prelucrat planurile, aducând unele modificări. Conform devizului original prețul global al lucrărilor era de 13 milioane lei. Pentru asigurarea sumei reclamate s'au lansat apeluri călduroase din partea D-lui Prefect Dr. Anton Bogdan către toate județele din Banat și

cele limitrofe. Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale încă a aprobat planul Institutului și a promis toate aparatele, instrumentele, mobilierul, rufăria, vesela, etc. În proiectul de buget pe 1927 s'a aprobat din partea Prefecturii și a comunelor din județul Timiș-Torontal o subvenție de 1,221.130 lei, Primăria Municipiului Timișoara Lei 450.000, iar în județele Arad, Caraș și Severin la olaltă Lei 96.000, deci în total Lei 1,767.130.— Cu acest fond inițial s'au început în vara anului 1928 lucrările de construcție, reușind a aduce Institutul sub acoperiș în toamna aceluia an. Ținem să adăugăm, că Primăria a furnizat gratuit și cărămizile, în valoare de Lei 859.220.

În adunarea de constituire din 12 Decembrie 1927 s'a ales „comitetul de inițiativă pentru înființarea Institutului antirabic Prof. Dr. V. Babeș din Timișoara”, având ca președinte pe D-l Octavian Proștean, medic șef al Municipiului, secretar pe Dr. I. Teleguț, iar membrii pe: Dr. Roman Rudnean, Dr. Gh. Crăciun, Dr. Anton Bogdan, Dr. E. Heim, Pavel Disela, Ioan Constantinovici și Ing. arch. Adrian Suci. În prezent comitetul este prezidat de actualul medic șef al Municipiului, Dr. Leonte Muntean, iar în locul d-lor Dr. Gh. Crăciun și Pavel Disela, dimisionați au intrat Dr. Al. Cimponeriu și Dr. Ioan Bontilă, iar din partea jud. Timiș-Torontal a fost delegat Dr. Lațja.

Comitetul are menirea să conducă și să controleze lucrările de construcție, să intervină la locurile în drept pentru acordarea de ajutoare și să mențină treaz interesul cauzei, atât între factorii administrativi cât și în marele public. Toate subvențiile se varsă din partea județelor și comunelor direct la casieria Municipiului Timișoara, unde se administrează separat Fondul Institutului. Din subvențiile intrate în anii următori (1928-1931), în suma de Lei 3,997.608.— s'au făcut în parte lucrări de: apeduct și canalizare, încălzire centrală și apă caldă, electricitate, telefon, sonerie și Radio; gaz aerian, apoi diverse lucrări de dulgherie, tâmplărie, tinichigerie, lăcătușerie, etc. În anii de criză economică 1932—1934 s'au adunat numai în total Lei 214.986, din cari abia s'au putut face puține lucrări de tâmplărie (uși și ferestre), de gîmgiu și vopsitorie și s'au efectuat reparațiile necesare de întreținere, în special la acoperiș. În anul 1935 s'a adunat suma de Lei 826.634, care adăugată la excedentul rămas din exercițiile închise în suma de Lei 124.917, ne dă suma de Lei 951.551, care reprezintă soldul disponibil la 31 Decembrie 1935.

Institutul antirabic este o clădire monumentală cu două etaje, construită în stil românesc, după cele mai noi prescripțiuni arhitectonice și de igienă, cu săli mari de tratament, laborator, dormitoare separate pentru femei, stabiliment de deparatizare și desinfecție, săli de izolare pentru turbați, infirmerie pentru contagiozii interni, etc. Institutul antirabic a fost conceput pentru 50—60 paturi afară de personalul de serviciu. Clădirea este în pragul terminării. Lucră-

rile restante ar fi: ușile, lucrările de instalații interioare la băi, clozet, instalația de încălzire centrală și apă caldă (cazane, radiatoare), de electrică, gaz, telefon, sonerie, zugrăvirea și vopsirea, fațada, terminarea dependințelor, parcare a terenului din față cu ridicarea bustului Dr. Victor Babeș, pavarea curții economice, etc. etc.

(Va urma.)

Ripensia din trecut Banatul de azi

de Inginer A. CUCU.

Colțul de țară dintre Mureș, Tisa și Dunăre se numia în timpul strămoșilor noștri istorici, Dacia Ripensis, sau pe scurt „RIPENSIA“ după malurile răpoase ale fluviilor ce din trei părți îl înconjură.

Este Banatul de azi.

Mult s'ar putea vorbi despre acest colț de țară, istoric și preistoric, a stat în drumul tuturor timpurilor ce au trecut, toate evenimentele mari de el se leagă

Și natural, timpurile cu drag au poposit aici, soarele mai simțitor atinge lanurile lui și în aur ie împodobeste, iar când seara se îndepărtează, trist lacrimi lasă în urma lui și cu grijă trimite luna să le țină lumină, în haine de argint să le îmbrace și să vegheze, lin să doarmă și nesupărat, pânăcând iar se va întoarce. De vântul năprasnic îl păzește în cale așezându-i munții înalți cu codrii falnici, cu vânat mult, ape răcoroase cu pești aleși, ca vântul suind și cutreerând munții, sătul și cu setea potolită să-i ajungă plaiurile, ce așa bucuroși și cu drag primesc călătorul. Nici iarna care are drepturi specifice și măsuri necruțătoare, lung nu se oprește aici și atunci cu sfială stă și repede caută să se retragă pe picurile înalte, de unde sclipind de bucurie să uită la soare, că i-a făcut pe plac...

Acesta este Banatul cu populația lui blândă și mândră ca Soarele, protectorul lui.

„Lung și cu drag a poposit timpul aici „pentru că“ bine și cu drag a fost primit“ spune și scrie istoricul român sau străin ori de unde ar fi venit. Belșug și voie bună până la nepăsare, peste tot, călătorul cumsecade doar trebuie să fie, ca „frate“ să fie numit și în scurt timp Ripensian — bănățean — să devină.

E curios, pe bănățeanul adevărat, nu-l cunoști: acasă la el, în străini dacă-l întâlnești, îi vezi firea lui de bănățean: sfios, cuviincios și mereu cu dorul după colțul lui de Țară. Acasă la el când îl vezi, ai crede că e ușuratic și nepăsător, o face însă numai din voie bună, că la el acasă se află și da, e chiar nepăsător față de alții, din alte părți, care îl speculează.

Este și o zicală despre Ardelean și Bănățean și a-nume deosebirea ce este între ei doi; despre Bănățean se spune, când soarta îl poartă prin Ardeal, acolo nu-și laudă „Țara“ (Banatul lui), tace și tot îndărăt acasă

gândește, pe când Ardeleanul în Bănat, tot despre bogăția și cultura lui de acasă vorbește, însă nici cu opt boi nu-l poți scoate din Bănat.

Așa se spune...

„Lung a poposit timpul aici“, e drept, urme se află din toate epocile, din cele cu istoria scrisă și din cele fără istorie scrisă, ambele vădesc însă de organizații și așezăminte de cultură și apărare.

Istoria scrisă, durere, în mare parte nu este de mână română, urgia și lăcomia popoarelor cu drag primite aici, ne-au creiat nouă Românilor situații grele, de multe suferințe și durere, de aici și scrisul nostru ce-l avem, plin de amar.

„Răfuiala“ dintre bănățeni și ardeleni, ardelenii și celelalte provincii românești este ideologică ca surâsul omului binevoitor, nu înseamnă diferență fundamentală de fire, de cuget sau tendințe, o singură idee, o singură credință ne poartă și care ne face să fim adânc convinși, că orânduiele lui D-zeu sunt neschimbabile, nu poate avea dreptate deci, nici viață nici viitor acela care uzurpează dreptul altuia și care face abuz de încredere și de dragoste. Și dacă popoarele ce s'au perindat pe aici, ne-au făcut zilele amare, D-zeu a cumpănit lucrurile în baza dreptății eterne și ne-a făcut dreptate, punându-ne din nou ca stăpâni pe pământul, care atât în preistorice cât și în istorie al nostru a fost...

Acuma e rândul nostru, să ne arătăm, ca stăpâni, cât de dreți, cât de corecți putem fi, ca stăpânul și colaboratorul de eri să ne observe calitățile bune ce incontestabil avem și în mod natural să ni se atașeze.

Legile noastre sunt de o imparțialitate rară: cu respectarea lor cetățeanul român liniștit poate dormi și precum în natură diamantul prin comparație a ajuns să fie piatra cea mai prețioasă așa și starea noastră încă este cea mai fericită.

Despre tâlhării vorbește omul care are să-și acopere tâlhăriile, ori înclină și nu are de unde să fure, sau este mic de suflet și atunci numai rău vede și rău vorbește. Dacă ne-am desobicinui să nu mai vorbim de rău, o atmosferă bună cinstită s'ar creia, pentru că un om bun și simplu dacă numai de rău aude vorbindu-se, disperează.

Omul evoluat în concepții și credință își are lumea lui aparte și caută și pe alții să-i ridice, că acolo e frumos și liniștit și nu vezi nici semeni răi nici minciuni pământeste.

Acolo este D-zeu. D-zeul Românilor și al tuturor oamenilor cari cred în El, în dreptate și în muncă sănătoasă.

Sunt oameni cari dacă aud de D-zeu, de biserică, de preoți, de credință, strâmbă nasul și spun că-s fleacuri și totuși nu pot să fiu supărat pe ei, dacă văd că intențiunile și faptele lor sunt bune, pentru că e indiferent cum și în ce cuvinte lauzi pe D-zeu, lucrul principal e, să ai inimă și să faci fapte bune.

D-zeu ocrotește pe om, i-a dat *norme* precise după cari dacă trăiește ajunge împăcat cu sine și cu toată lumea. „Normele aceste ni le-a dat prin mari sacrificii, suferințele și moartea materială a multora au costat ele numai ca noi să știm, cum să ne purtăm și să trăim în viața pământească și, dacă nu ne ținem de ele, ajungem pe mâna Satanei, a instinctului nostru spre rău. Atunci o viață sau mai multe vieți ne vom frământa vom tot striga că-i rău, că-i rău, pentru că răul ne ține în ghiarele lui. Noi Românii, cu ajutorul lui D-zeu, re-am scăpat de el, suntem iar stăpâni pe noi înșine și pe plaiurile strămoșilor noștri, să vedem și să căutăm deci numai binele acuma, să nu plângem fără motiv, că nu are rost, nici nu e sănătos.

În lumina ideilor cred trecutul Ripensiei mai clar se va vedea și cu drag îi vom scoate unele faze.

In atențiunea pomicultorilor

De: Prof. OCTAVIAN POP.

Cel mai mare dușman al mărului este păduchele lănos, o mică insectă înrudită de aproape cu filoxera, având corpul acoperit cu perișori subțiri albi-albaștri, ce-i dau înfățișarea c'ar fi acoperit cu lână. În unele locuri i se zice „păduchele roșu“ din cauză că strigă, lasă o zeamă roșie ca sângele.

A fost adus din America de nord, de către pepinierești, prin comerțul lor de pomi altoiți. În Europa a fost văzut pentru prima dată la 1789 în Anglia, de unde cam pe la 1820 trece în Franța și încetul cu încetul se împrășteie spre răsărit, ca în 1907 să fie observat și în România. Azi a invadat toată regiunea noastră dela șes, făcând imposibilă cultura mărului aici, prin faptul că înțeapă lemnul tinerelor ramuri, unde apar apoi niște umflături, cari îmbolnăvesc și slăbesc pomul din an în an, până pierie cu totul.

S'a dovedit că el nu trăește numai pe măr, aici fiind o insectă călătoare, poate sbura de pe o plantă pe alta, atacând uneori chiar părul, păduchelul sau gutuiul, dar fără să se încuibeze pe ei.

Ca și alți păduchi de frunze, lănosul se înmulțește în 2 feluri.

1. Prin împerechere, când femela depune toamna un ou din care primăvara va ieși tot o femelă, — matca puetului viitor și 2) fără împerechere, când femela naște pui vii.

În decursul verii formează colonii noi prin înmulțirea fără împerechere, când o femelă poate să nască 40 de pui, cari la rândul lor în decursul celor 8—10 generațiuni, pot ajunge să se înmulțească ca frunza și iarba. Când nu mai încap pe crengile tinere, coboară la rădăcinile pomului, dar numai la cele mai apropiate de suprafața pământului, produ-

când aceleași umflături ca și pe ramuri. El nu atacă nici odată frunza, ci numai crengulițele tinere ce au coaje subțire, din care sugă muștul lor, cu trompa lui scurtă, în care loc apoi lasă un venin — așa se crede — din cauza căruia se fac umflăturile mai sus pomenite, cari crapă când pomul îmbătrânește și dau loc la răni deschise. Pomul slăbește și cum foarte des mai este atacat de alte boale și insecte, și se usucă.

Ne apărăm de el în felul următor:

1. Știind că lui îi plac pomișorii tineri, când cum-părăm pomișori, vom avea grije să-i controlăm înainte de a-i împacheta, ca nu cumva să-i introducem în livezile noastre, unde în scurt timp molipsește întreaga livadă, de unde-i stărpim f. greu.

2. Vom cerceta cât mai des și mai bine pomii din livada noastră; iar dacă observăm un cuib cât de mic, îl distrugem.

3. Când suntem siliți să facem tăeturi în merii bătrâni, prin retezare sau altoire, vom unge rana cât mai iute cu alifie de altoit, împedcând colonizarea păduchilor.

4. Scoarța pomilor o curățim cu o perie de sârmă, descoperind orice colonie de sub scoarță, pe care o vom distruge, ungând coloniile cu o pensulă — sau o cârpă legată în vârful unui băț — înmuiată în următoarele substanțe, cari dau rezultate foarte bune:

a) Benzină grea, cu care atingem numai coloniile, ferind lemnul sau b) Un amestec de 20 gr. terpentină cu 20 gr. sulfură de carbon și 60 gr. lapte, care dă rezultat foarte bun în grădinile mici; sau c) Un amestec egal de petrol cu ulei de cânepă, cu succes foarte bun.

Când mărul e atacat de colonii numeroase, munca e foarte grea, dar nu ne vom descuraja ci vom îngriji merii stropindu-i ca și pe vița de vie an de an, iar rezultatul va fi cu atât mai mulțumitor.

Pentru stropit cu vermoresul întrebuițăm următoarea: Emulsione de petrol: 600 gr. săpun ce se topește în 12 litri apă fierbinte, în care turnăm încet și mestecând mereu 12 litri petrol, pe care o subțiem cu 144 litri apă.

Dacă coloniile s'au încuibat pe ramuri izolate, tăiem aceste ramuri cu cea mai mare grije ca să nu se scuture insectele de pe ea, căci ele se rirică din nou și formează colonii noi.

În cazul când mărul e foarte mult sau întreg atacat, lucrul cel mai bun este să-l scoatem și să-l ardem. Pentru acest lucru luăm următoarele măsuri:

Așternem în jurul mărului un strat de pac, cât ține coroana pomului ca insectele ce cad în timpul tăiatului să fie distruse prin arderea paielor împreună cu toate crengile și părțile pomului infectat cu colonii de păduchi lănoși. Asemenea vom scoate și rădăcinile lui iar locul unde a stat pomul se va presăra cu var nestins.

Locul pomilor distruși se vor înlocui cu alții noi și bine îngrijiți.

Informațiuni

Domnul Prof. Iorga în străinătate. — Domnul Dr. Angelescu, Ministrul Instrucțiunii publice, a ținut la Senat, în ședința dela 23 Martie, un important discurs în care a arătat rolul covârșitor al conferințelor pe cari d. Profesor Iorga le-a ținut în toate centrele intelectuale din Nordul Europei, în serviciul cauzei românești. Pentru aceste conferințe s'a prevăzut suma ridicolă de 100.000 lei sau 10.000 franci francezi, așa că mare parte din cheltueli dl Prof. Iorga le suportă din buzunarul propriu. Dl Prof. Iorga a mulțumit dlui Dr. Angelescu, arătând că d-sa nu merge să mănânce la restaurante de lux ci la școli în condiții modeste. Senatul a ovacionat îndelungat pe dl Prof. Iorga.

Spre război. — În urma încheierii unui pact de alianță între Franța și Rusia Sovietică de a se ajuta reciproc în cazul când una din ele ar fi atacată de o a treia, Germania a trimis armatele ca să ocupe ținuturile ei de pe Rin, cari până acum erau nemilitarizate. Cu aceasta între Franța și Germania nu se mai află nici o bucată de pământ neocupată de soldați, iar Germania va trece deacum deadreptul în Franța. Zona demilitarizată fusese însă până acum recunoscută de bună voie de Germania prin semnarea tratatului de la Locarno, pe care acum Germanii l'au desființat. Liga Națiunilor, a luat hotărâri prin cari Germania va fi constrânsă să respecte tratatele pe cari până în prezent le consideră petece de hârtie.

Domnul Dr. Dimitrie Nistor actualul Prefect al județului Timiș-Torontal a fost ales șef al organizației liberale locale. Credem că această alegere este cea mai nimerită și meritată întru cât D-l Nistor se bucură de o deosebită considerație în toate cercurile.

Noul orariu în Licee și Șc. Secundare. — De vre-o lună, Ministerul Instrucției publice a hotărât ca programa actuală de studiu să fie repartizată în ore de dimineața 8—11.20 și câte odată 8—12.30 și 'n ore de după prânz 2.30—4.40. Această hotărâre a Ministerului a provocat mari nemulțumiri și în familii și membrilor corpului didactic și chiar elevilor. Până acum erau ore numai de dimineața și anume dela 8—1 și la unele școli de la 8—2, iar după prânz atât elevii cât și profesorii erau liberi. Orelle erau de 50 minute din cari se mai reduceau de profesori maximum 5 minute. Ultimile 2 sau 3 ore erau un chin și pentru profesori și pentru școlari, căci aceștia erau după trei ore destul de obosiți pentru a mai putea fi atenți la explicații. Astăzi ora de studiu este de 60 minute, așa că profesorii, fără sporire de salariu, trebuie să muncească zilnic câte o oră mai mult. Părinții, funcționari în cele mai multe cazuri, ies la ora 2 de la serviciu așa că copiii cari la a-

ceastă oră trebuie să plece din nou la școală, nu se mai întâlnesc cu părinții decât la masa de Duminecă la prânz. Părinții în timpul mesei pot observa copiii și pot să le corecteze niicile defecte. Ori cu sistemul actual educația copiilor este lăsată la voia întâmplărei, căci mama nu știe cum să se împartă ca să fie și cu copiii și cu soțul la masă. Iar pentru oamenii săraci — a întreține mâncările calde de la ora 12—2.30 este destul de costisitor. Armonizând însă toate aceste chestiuni, ora de 60 minute și programul de dimineață și după amiază, ar putea contribui la educația generală, care în modul cum se reglementase în 1919 și până acum lasă foarte mult de dorit.

Ziare și reviste bănățene. — În Timișoara apar de câțva timp numeroase ziare și reviste, a căror menire este de a lumina poporul român din Banat. Ceace este surprinzător este că aproape în toate ziarele și revistele întâlnești cuvinte și expresii ca: păduchiosul, păduchele Banatului, ticălosul, îl duce legat la parchet, pungașul, șperțarul, pușcăriașul, etc. Directorii și redactorii acestor ziare și reviste sunt ingineri, profesori secundari, doctori în medicină, — oameni culți dar de sigur înzestrați cu prea puțină omenie.

Vârsta școlară. — În parlamentul englez s'a depus o lege prin care se ridică vârsta școlară obligatorie de la 14 ani la 14 ani și nouă luni, așa ca reforma să fie realizată cel mai târziu la 1 Sept. 1939. Legea prevede că se pot acorda dispense între 14 și 15 ani, când școlarul găsește o întrebuintare în folosul său.

Camera deputaților a votat cu unanimitate proiectul de Cod penal și procedură penală, unul și același pentru întreg cuprinsul României. Va urma după acesta proiectul de Cod civil și procedură civilă la care se lucrează ca și la Codul penal de aproape 18 ani. Numai când se va termina cu această mare operă de unificare legislativă, vom putea fi mândri că am putut în aceste timpuri grele să îndepărtăm o mare parte din greutatea unificării.

La Senat s'a discutat proiectul de lege al protecției viticulturii pe care noi am cerut-o de aproape 10 ani și care dacă s'ar fi legiferat mai devreme nu mai întâmpinam greutatea de astăzi, când din cauza unor miniștri nepregătiți ar trebui să plătească statul peste 500 milioane lei pentru distrugerea viilor de terasă sau hibridilor, cari sunt astăzi pacostea viticulturii.

Ziarul tinerilor învățători, arată în articolul de fond, că președintele Asociației generale a învățătorilor nu susține cerințele învățătorilor, cu toată energia necesară, fiind oportunist.